

Overweging bij de viering van 16 april 2017. *door Cor van der Sluis*

Vroeg op de eerste dag van de week, toen het nog donker was, kwam Maria uit Magdala (één van de meest trouwe leerlingen van Jezus) bij het graf. Wij plegen te spreken over dag en nacht. De schrift niet; die spreekt altijd over nacht en dag.

Het is er altijd eerst nacht en dan pas dag. Het wordt er eerst avond en dan pas morgen, van in den beginne. Immers de duisternis lag over de oervloed, maar Gods geest zweefde over het water. En God zei: er moet licht komen en er was licht. Zo ook hier na Jezus' kruisiging.

Zonder die nacht, die duisternis, die onmacht en die chaos ontstaat er niets. Kan er niets nieuws geschapen worden en komt er ook geen licht, waarmee wij verder kunnen. Zonder donker is er geen opstanding. Daarom begint de lezing van vandaag op paasmorgen met 'als het nog donker is'. De donkerte van dood en radeloosheid. Van ineensstorting van dromen en perspectieven. Van verlamming en apathie.

Een dood misschien wel erger dan het stoppen van de hartslag, namelijk de ontredde van elke hoop. En in dat donker gaat een vrouw op weg. Let wel heren een vrouw. Zij, die Jezus tot het bittere einde nabij bleef, terwijl de mannen om hem heen vluchten in ontkenning en verraad.

Maria is de eerste die opstaat. Een vrouw dus die snelt in het donker, de duisternis ligt over de diepte, het is vroeg, en alles is woest en leeg. Tot zover lijkt mij alles duidelijk, maar dan komt er bij mij verwarring.

Maria zag dat de steen weggehaald was en snelt naar de andere leerlingen met de woorden: "ze hebben de Heer uit het graf weggehaald en wij – ze was toch alleen? - weten niet waar ze hem nu neergelegd hebben."

Overigens lagen de zwachtels, de linnen doeken keurig opgevouwen en lag de doek die Jezus gezicht bedekt had keurig opgerold op een andere plek. Dit lijkt niet op een snelle diefstal van het lichaam, maar eerder van iemand die voordat hij zijn hotelkamer verliet, netjes had opgeruimd.

Bovendien switcht de schrijver ineens van de verleden tijd naar de tegenwoordige tijd. Het lijkt erop dat Johannes ons wil laten ervaren dat het verhaal niet eindig is. Dat het geen geschiedenis is, dat het verhaal voortleeft, dat het in de huidige tijd gezet kan worden. Verwarring en verwondering toen en ook nu.

Op weg naar een nieuwe schepping?

Sleutelwoord naar die nieuwe schepping is het woordje zien. Zien in meerdere betekenissen. Eerst is zien waarnemen, kijken wat er gebeurd is. De steen is weg. Dan wordt het gewaar worden. Je proberen te realiseren wat er gebeurt.

Maar dan wordt het kijken niet met je ogen, maar met je hart. Zien van de buitenkant naar de binnenkant. Zien aan de buitenkant, de weggerolde steen, het lege graf, de doeken. In feite zien ze leegte. Er is iemand niet, - dat zien ze.

Maar hoe dieper het donker is waarin de getuigen kijken, des te helderder wordt hun zien. Wanneer je droomt kun je dan zien?

Wanneer je je ogen dicht doet hoe scherp kun je iemand zien waarvan je zielsveel gehouden hebt. Is het niet die liefde die je laat zien diep in je, op een plek waar je niet bij kunt, maar die zich voor je opent? Lijkt het niet zoals de vrouw in het Hooglied die op zoek is naar haar zielsbeminde, snelt zij 'in diepe nacht' en komt de wachters tegen aan wie zij vraagt: "hebben jullie hem gezien"?

En als de vrouw uit het Hooglied eindelijk haar geliefde heeft gevonden, houdt zij hem stevig vast en laat hem niet meer los. Johannes lijkt dit opnieuw te laten gebeuren.

Het is geen emotionele liefde, maar liefhebben met heel je hart tot in je ziel willen we zeggen. Dat is het nieuwe zien. Dat is tot inkeer komen, dat is opstaan uit de dood.

Dat is tot inzicht komen dat de Heer leeft en de dood niet het einde betekend.

Voor hen die niet zien is Jezus zonder meer dood: dat leven is voorbij. Voor hen die wel zien begint er, ondanks de dood, iets nieuws. Dat is het geloof dat het leven van Jezus voorbij is, maar dat leven gaat wel door. In de donkerte zien ze dat de geschiedenis van dit leven geen einde kent. Want de Eeuwige legitimeert dit leven en zet er dus nooit een punt achter.

Ook vandaag niet. Dat leven wordt als het ware van Godswege gewaarmerkt als door geen dood te stuiten. Wij worden opgeroepen zo te kijken. Eerst diep in onszelf.

Etty Hillesum schreef eens: "Binnen in me zit een heel diepe put. En daarin zit God. Soms kan ik erbij maar vaker liggen er stenen en gruis voor die put; dan is God begraven.

Ik stel me voor dat er mensen zijn die bidden met hun ogen naar de hemel geheven.

Die zoeken God buiten zich. Er zijn er ook die het hoofd buigen en in de handen verbergen; ik denk dat die God binnen in zich zoeken".

Tot die laatsten behoort ook Meister Eckhart, een bekend mysticus uit de middeleeuwen. In een van zijn preken schrijft hij dat in onszelf -heel diep verborgen- een plek is waar God geboren wordt.

God leeft niet buiten ons, maar in ons. Wanneer we die plek -diep verborgen in onszelf- openleggen, door als het ware puin te ruimen, de steen voor de opening weg te halen, en met onze rug naar ons eigen graf van afgunst, oppervlakkigheid, eigenbelang te gaan staan, ontstaat er de ruimte waarin de Eeuwige geboren kan worden.

Verrijzenis is voor mij opnieuw kijken met de ogen van ons hart. Kijken vanuit een levende verbondenheid met Jezus en weten dat hij leeft.

Alleen wie kan beminnen weet hoe waar dit is. Alleen oprechte liefde geeft ons oog voor de diepte van de werkelijkheid en brengt ons in contact met hoe de Eeuwige aan mensen handelt.

Dat zoeken naar de Eeuwige in mijzelf kan voor mij geen ander beter verwoorden dan de dichteres Vasalis:

"In de oudste lagen van mijn ziel,

waar hij van stenen is gemaakt,

bloeit als een gaaf, ontkleurd fossiel

de stenen bloem van uw gelaat.

Ik kan mij niet van u bevrijden,

Er bloeit niets in mijn steen dan gij.

De oude weelden zijn voorbij

Maar niets kan mij meer van u scheiden".